

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Baptistae Bvrgi De Dominio Ser[enissi]mae Genvensis Reip. In Mari Ligvstico Libri. II.

Borgo, Pietro Battista

Romae, 1641

Politicis, Historicis, Poëtas, aliosque Scriptores dominium maris
agnoscere. Cap. VIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13096

extendatur. ¹ Alij maris dominium consuetudine acquiri, ac præscribi posse longi temporis præscriptione, cuius initij non extet memoria, asserunt, & confirmant: ac in summa nemo, ut puto, Iurisconsultorum maris dominium prorsus negavit, ac illius communionem perniciter ac perfractè defendit, præter vnum ² Fernandum Vasquium. Namque Hugonem Grotium (tametsi is peculiarem tractatum de mari libero ediderit) maris dominium approbare censemus, cum & ³ Iurisdictionem in mari admittat & finum, seu fretum occupari posse, illudque Principis dominio ita subesse ⁴ fateatur, ut is vectigalia nauigantibus possit imponere.

Politicis, Historicis, Poëtas, aliosque scriptores dominium maris agnoscere.

CAP. VIII.

AVD secus Politici maritimum dominium agnoscunt, approbantq; cum a ciuitate defendi potentiam maritimam volunt, & ciues non minus mari, quam terra exteris esse terrori. ⁵ Aristoteles siquidem postquam disputauit, an nauigatio exterorum ad ciuitatem, & ciuium ad externos esset permitenda, ac maris commercium concedendum, ne permixtione ciuium, cum exteris ciuitatis mores corrumpentur, admittendam quidem

G nau-

r. Gl. in l. sene si maris. ff. de Iniur. Bart. l. iniuriarum actio, § si quis me. n. 2. eod. Angel. de Vbald. consil. 290. Tusc. de Iur. Stat. in Imp. Rom. mēb. 25 Capol. d. c. 26 n. 8. Bald. in rubr. ff. de rer. diuis. num. 4. & 5. Angel. in §. & quidem, & in §. flumina, in tit. eod. Schneid. in d. §. & quidem, & ibi adden. ad n. 5. 2. Illustr. controu. l. 2. c. 89. 3. Mari liberi c. 5. & 6. 4. De Iur. bel. li. ac pacis, lib. 2. cap. 3. n. 8.

5. Politic. l. 7. c. 6.

navigationem, & commercium concludit, sed procul a ciuitate extruendos portus, vt commoda eius commercij percipiat ciuitas, damna non cōtrahat. Cogendos autem exteros, vt ad eos portus, non alio, naues appellant, instruendamque classē pro viribus, & moribus ciuitatis, vt non solum sibi ipsi, sed & finitimis ferre possit auxilium, & esse terrori, quemadmodum terra, sic etiam mari. ¹ Principem autem dominari mari æque ac terræ, cui mare adiacet, Politici ferme omnes cum Iureconsultis sentiunt; ac tanti maris imperium apud ipsos est momenti, vt in eo rerum summam esse arbitrentur. ² Hōcrates nēpe opinatus est fore, vt ea ciuitas, quæ in Græcia mari potiretur, plerasque cæterarum dicto audientes haberet; & ³ Alcibiades, cum ad Persas transfugisset, Tissapherni Regis Præfecto, qui ciuilia bella inter Athenienses, & Lacedæmonios nutriebat, consilium dedit, vt retulimus, ne permitteret ad alterutros deuenire maris, ac terræ imperium, sed eos ita exerceret, vt alter terra, alter mari præualeret, periculosum ratus potentissimo Regi, si alteruter populus mari terraque in Græcia dominaretur. ⁴ Iason quoque Thessalus inani spe totius Græciæ, ac Persarum regnum amplexus, inter cætera maris dominium, tanquam necessarium, requirebat; & ⁵ Procles Phliasius maritimam potentiam magni ad imperium esse momenti arbitratur.

Sed

1. In Reip. L. 1.
c. 10.

2. In Panath.

3. Apud Thucyd. lib. 8.

4. Apud Xenophon. rer. Græc. lib. 6.

5. Ibid. lib. 5.

Sed ante hos Themistocles (a quo Themistocleum consilium appellatur in maritimis viribus confidentia) non alia ratione rerum potituros Athenienses est arbitratus, quam si vel relicta terrestri, nauticæ militiæ se darent; & cum aduersus Xersem pugnandum esset, urbem deferri maluit, quam classem, si nauali prælio uinceret confidens fore, ut terra quoque præualeret. Hinc Cicero de Pompeij contra Cæsarem apparatu ad Atticum, *Consilium*, scribit, Pompeij *placuisse Themistocleum est: putat enim, qui mari potitur, eum rerum potiri. Itaque qui nunquam egit, ut Hispaniæ pro se tenerentur, naualis apparatus ei semper antiquissima cura fuit.* Hæc Cicero. Et Cæsarem Pompeius proculdubio defatigasset, & attriuisset, nisi uana fiducia inflatus ab illo incepto destitisset. Tempore quoque belli Punici secundi, tam Romani, quam Carthaginenses, supra omnia imperio maris potiri nitebantur, haud ignari quantum id ad bellum conficiendum conduce-
ret. Leonardus autem Lauredanus Venetiarum Princeps, terrestre cum maritimo imperium comparans, atque utramque potentiam, maritimam præfert. In summa, maris imperium Monarchiæ quædam est epitome: ac prælia naualia quanti fuerint momenti, ex multis patet exemplis. Pugna ad Salaminam inter Græcos, & Persas, istos tota Græcia spoliauit: Pugna ad Actium inter Augustum, & M. Antonium,

G 2 orbis

1. Plutarch. in Themistocle.

2. Ibid. & Herodot. in Pölymaia.

3. Ad Attic. l. 10. epist. 7.

4. Apud Bion. histor. Veneta lib. 8.

5. Polyb. l. 3.

6. Franc. Baro de Verulam. de dign. & augment. scient. l. 8. c. 3 n. 9.

52 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

orbis imperium determinauit. Pugna ad Lamellum inter Genuenses & Pisanos, hos funditus euertit. Pugna ad Echinadas Turcicam insolentiam compescuit: ac sæpe sæpius euenit, ut pugnae nauales finem summæ belli afferant, cum ipsis totius belli fortuna committitur; & proculdubio, qui maris potitur imperio, in magna agit libertate, & quantum velit de bello sumere potest; vbi contra, qui terrestribus copijs est superior, nihilominus plurimis angustijs conflictatur; ac certe vtriusque Indiæ thesauri, & opes imperium maris consequuntur. Superiori autem seculo vidimus non prius Gallos ab Hispanis ex Italia pelli potuisse, quam imperio maris deciderent; & nostro hoc videmus Belgij Ordines confœderatos, quod maritimis viribus polleant, summa Austriacæ familiæ potentia minime posse expugnari. Hinc non minus apposite ad Politiam, quam eleganter Virgilius, Tellurem tridente percussam Neptuno equum parturijsse fingit:

1. Georg. l. 1.

— tuque o cui prima frementem

Fudit equum Tellus magno percussa tridenti

Neptune.

Quo innueret, dominum maris sua potentia, terrestrem quoque potentiam attracturum. Tridentem enim scimus esse telum Neptuni, quo ferire fingitur; equum autem idem Poëta pro bello, ac bellica potentia interpretantem inducit

ducit Anchisen.

— bellum, o terra hospita, portas:

Bello armantur equi: bellum hæc armenta minatur. Scilicet tridente percussa Tellus, Neptuno bellicam suam sobolem fingitur concessisse; quin imo cum apud Augures Imperium equus significet, a Neptuno maritima potentia petita Tellus, sui imperium concessit. Ac tanti quidem apud Politicos est maris dominium. De hoc autem & Historici passim faciunt mentionem, occurruntque sexcentis in locis apud Græcos, Historicos, τὸ θαλασσοκρατεῖν, ὁ θαλασσοκράτης, ἡ ἀρχὴ τῆς θαλάσσης, quæ vocabula imperium, ac dominium maris important, quamvis primum aliqui, naualibus copijs præstare interpretentur: & apud Latinos, *Mari potiri*, *Maris imperium*, aliaque similia, quibus maris dominium denotatur. Et qui vernaculo idiomate historias conscripserunt, verbis, quæ idem sua lingua significant, dominium maris expressere. Græci præterea historici, cum ante initium Olympiadum nullum certum haberent tempus, a quo seriem Historiæ deducerent, eam a Dominio maris diuersorum populorū computabāt. Sed quoniam Historicorum testimonia abunde satis superius recensuimus, cum de consuetudine populorum, cum antiquorum, tum recentiorum egimus; illa hic consulto omittentes, ne actum agere videamur, ad Poëtas veniemus: nam tamen

Poësis

1. *Aeneid.* l. 3.

2. *Iustin.* l. 18
de equino capite in fundatione Carthaginis inuēto.
Pier. Valer. hierogl. lib. 4. c. 9.

3. *Budans in cōment. ling. Græc. Selden.* lib. 1. cap. 9. *mar. claus.*

54 De Dominio Ser.^{mz} Gen. Reip.

1. Diod. Sicul.
l. 1. rer. antiq.
2. Plato in
Io. seu de fu-
ror. Poetic.
3. Idem 4. de
legib.
4. Lactant. l. 5
divin. Inst. c. 5
5. Plat. in Ly-
si, seu de ami-
cizia.
6. Lactan. de
fals. relig. l. 4.
c. 11.
7. Sext. Empir.
advers. Ma-
them. c. 13.
8. Instit. de
donat. in pr.
9. Iliad. O

Poësis¹ magis oblectare animos, quam prodesse videatur, & gentium leges ac instituta corripere potius quam docere, ² sitque Poëta res volatica & levis, nec sui compos cum canit, ³ imo furore afflatus, quasi fons, quæcunque influunt, prorsus effundat; non tamen omnino autoritate, carent Poëtæ, cum fuerint ⁴ ipsis Philosophis antiquiores, ⁵ sintque tanquam Patres, ac Duces sapientiæ. Vera ⁶ etenim sunt quæ ipsi loquuntur, sed obtentu aliquo, specieque velata. Cautè nihilominus eorum testimonia sunt admittenda, ⁷ cum ijs vtantur plerunque, non qui germane, ac sincere aliquid profitentur, sed qui vulgo fucum faciunt. Nos autem ideo ipsorum dicta adducimus, non quasi vera censeamus, quæ fingunt, sed vt ostendamus, ab ijs de maris dominio fieri mentionem, ac de re vsitata, & recepta: quod cum Imperatorem facere non puduerit, qui Homericis versibus suas sanctiones ⁸ illustravit, non est cur nos id facere recusemus. Poëtarum igitur apud Græcos ⁹ Princeps Homerus Neptunum inducit suum maris imperium iactantem.

Τρεῖς γάρ τ' ἐκ κρόνου εἰμὶν ἀδελφοί, εἰς τήκε Πεία,
 Ζεὺς κ' ἐγὼ, τρίτατος δ' Αἴδησ ἐνέροισι ἀνάσσειν.
 Τειχθὰ δὲ πάντα δίδασαι, ἕκαστος δ' ἔμμορε τιμῆσ.
 Ἡ' τοι ἐγὼν ἔλαχον πολὺν ἔλα, ναίεμεν αἰεὶ
 Παλλομένων, αἴδησ δ' ἔλαχον ζῶφον ἠερόεντα,
 Ζεὺσ δ' ἔλαχ' ἕρανὸν εὐρὺν αἰθέρι, κ' νεφέλησ.

Tres

In Mari Ligustico. Lib. I. 55

Tres sumus e Vestra geniti Saturnia proles,
 Iuppiter atque ego; Dirus tertius, infima Ditis
 Regna tenet Pluto: suntque in tres omnia partes
 Diuisa, atque suum quisque est sortitus honorem;
 Sic mihi sorte datum pelagus retinere profundum,
 Plutoni obsessa aeterna caligine regna,
 Atque Ioui aethereas sedes radiantis Olympi.

Hæc est illa decantata diuisio inter Saturni filios facta, quam non omnino fabulam putare oportet, sed inter eos ita rem fuisse gestam, vt Oriētis Imperium Ioui cederet; Plutoni, cui cognomen Agefilao fuit, pars Occidentis obtingeret: ideoque ille Cælum, hic Inferos sortitus dicitur, quod plaga Orientis, ex qua lux mortalibus datur, superior, Occidentis autem inferior videatur. De Neptuni sorte manifestum est, cuius regnum tale fuisse dicimus, quale M. Antonij fuit infinitum illud imperium, cui totius oræ maritimæ potestatem Rom. Senatus decreuerat, vt prædones persequeretur, ac mare omne pacaret, sic Neptuno maritima omnia cum Insulis obuenerunt. Hæc ferme¹ Lactantius ex Euhemero Mes-
 fanensi rerum gestarum Iouis, aliorumq; pseudodeorum scriptore, cuius authoris etiam² meminit Cicero, qui que illorum Deorum mortem & sepulturas demonstrauit. Huic autem sententiæ³ omnes qui antiquas fabulas interpretantur, subscribunt, vt Neptunum maris dominium in partitione fuisse sortitum profiteantur. Nec
 defunt,

¹ Diuin. Inst.
 l. 1. c. 11.

² Lib. 1. de
 nat. Deor.

³ Diod. Sicul.
 rerum antiq.
 lib. 6. cap. 15.
 Natal. Com-
 mythol. l. 2
 c. 8. Hyginus,
 alij.

56 De Dominio Ser.^{niæ} Gen. Reip.

defunt, qui hanc fictam a Poëtis diuisionem
eam esse autument, quæ inter Noachidas est fa-
cta. Sed vt ad Poëtas redeamus, Hesiodus ait
Iouem² Hecatæ permisisse

1. Grippiand.
de Insul. c. 31
n. 15.
2. In Theogo-
gia.

Μοῖραν ἔχεν γαίης τε, καὶ ἀτρυγετοῖς θαλάσσης.

Partem habere terra, & infructuosi maris.

ἀλιευτ. α

Et³ Oppianus de Amphitrite.

————— ἄλος Βασιλείαν ἱθικεν.

————— maris Reginam constituit.

4. Dionysiac.
lib. 4.

Et⁴ Nonnus.

————— Βερεῖ κρείτος ἔσχε θαλάσσης

————— Beroë Imperium habuit maris.

Antiphanes quoque comicus dolet.

Τῆς μὲν θαλάσσης ἀντιποιῖσθαι τίνος.

Mare usurpare sibi quosdam.

5. Aeneid. 1.

Apud⁵ Virgilium autem Neptunus e mari ven-
tosexpellens Eolo referre iubet:

Non illi imperium pelagi, seuumque tridentem,
Sed mihi sorte datum.

6. Ibid. 8.

Et⁶ alibi idem Poëta Æneam inducit petentem
ab Euandro contra Daunos auxilium, atque in-
ter ea quæ recenset, vt persuadeat, hoc est

Gens eadem, quæ te crudeli Daunia bello
Insequitur, nos si pellant, nihil abfore credunt,
Quin omnem Hesperia penitus sua sub iuga mittant:
Et mare quod supra teneant, quodque alluit infra.

7. Lib. 1.

Et Lucanus ciuile bellum⁷ detestans:

O quantum terræ potuit, pelagique parari,
Hoc, quem ciuiles hauserunt, sanguine dextre.

Se-

In Mari Ligustico. Lib. I. 57

Seneca quoque¹ Tragicus.

1. In Octav.
lib. 1. sc. 2.

Paruit liber diu

Oceanus, & recepit inuitus rates.

Atque² alibi de Cretenfium dominio maritimo.

2. In Hyppol.
lib. 1. sc. 2.

O magna vasti Creta dominatrix freti.

Item³ Iuuenalis.

3. Satyr. 2.

venit, & Crispi incunda senectus,

Cuius erant mores, qualis facundia, mite

Ingenium, maria, ac terras, populosque regentis

Quis comes utilior?

Et Statius⁴ ad Domitianum.

4. Thebaid.
lib. 1.

maneas hominum contentus habenis,

Vndarum, terraque potens.

Et⁵ Claudianus ad Honorium de ipsius gentis origine.

5. Panegy. 7.
de 4. Honor.
Consulat.

terra dominos, pelagique futuros

Immenso decuit rerum de Principe nasci.

Et paulo post.

Sed laudes genitor longe transgressus auitas

Subdidit Oceanum sceptris, & margine caeli

Clausit opes, quantum distant a Tigride Gades.

Item⁶ alibi.

6. Panegy. 8.
in Consulat.
Manlij Theon.
Aosij.

Hispana tibi, Germanaque Tethis

Paruit, & nostro diducta Britannia mundo.

Quin & Hugo Grotius, quamuis imperium maris impugnet, alicubi Oceanum alloquens, eius dominium Regi magnae Britanniae⁷ tribuit, ita enim habet.

7. Sylvar. 1. 2.

Sume animos a Rege tuo, meliore leuatus

H

Si

58 De Dominio Ser.^{mæ} Gen. Reip.

*Sidere, nec cala populos quocunque calentes
Sole, per immensum quem circumuolueris orbem,
Quis det iura mari.*

Sed essemus nimij, si cuncta, quæ extant Poëtarum testimonia de dominio maritimo, velle-
mus afferre. Nusquam fere apud eos Neptuni
mentio occurrit, quin ipsum Maris Dominum
appellent, ac sexcentis in locis dominium ma-
ris, cum Romanorum, tum aliarum gentium,
adducunt, quorum nonnulla superius retuli-
mus. Ac si Poëtis placet addere Astrologos, Iulij
Firmici adest authoritas, qui eos, quorum in
themate Genethliaco Luna crescens tricesimam
Tauri partem occupauerit, prospera Iouis radia-
tione accedente, somniat maris, ac terræ domi-
nia possidentes, quocumque feliciter exercitum
esse ducturos. Quin & somniorum Interpretes,
(dum vaticinantur, iuxta fallacis superstitionis
coniecturas, eum qui in somnijs sibi fuerit vi-
sus maris dominus effectus, vniuersi regni he-
redem esse futurum) dominium maris
agnoscunt, vt hoc iam non solum
notum sit Politicis, Historicis,
ac Poëtis, sed & Astro-
logis, ac Oniro-
criticis.

1. *Matheseos*
lib. 6. c. 1.

2. *Achmes*
Ben Seirim
in Onirocriti-
sis c. 178.

Argu-